دیدگاه

اربعین؛ فرصتی برای جهاد تبیین

هاشم الحیدری، دبیرکل جنبش عهدالله عراق

اربعین فرصت تبلیغی مناسبی برای ایران است. چند نکته اساسی در این میان وجود دارد:

باید مواظب بود اربعین به اربعین سکولار تبدیل نشود. همان‌طور که رهبر معظم انقلاب(مدظله) فرمودند ما هیئت سکولار نداریم. گاهی اربعین تنها در اسکان و آب و تغذیه و... خلاصه می‌شود.

نخستین موکب متعلق به حضرت زینب(س) بود که در آن نه خبر از آبی بود و نه غذایی و نه اسکانی وجود داشت؛ اما یک نکته مهم در آن وجود داشت؛ روشنگری و خطابه حضرت زینب(س). اگر اربعین خالی از پیام و سخن باشد به اربعین سکولار تبدیل خواهد شد. اربعین باید تبدیل به اربعین فرهنگی شود. البته مباحث مربوط به اسکان و تغذیه هم مهم است. اربعین نباید خلاء اربعین کرم باشد؛ باید اربعین بصیرت باشد. اربعین باید اربعین ولایت باشد، نباید تنها در شعائر خلاصه شود، باید تجلی‌بخش اسلام ناب باشد، باید اربعین تفکرات و منش زینب(س) باشد نه فقط در گریه‌های زینب(س) خلاصه شود. اربعین باید اربعین شناخت یزید زمان باشد نه فقط در لعنت بر یزید تاریخ خلاصه شود. اربعین باید اربعین ظهور راه حسین(ع) باشد. این نوع اربعین، اربعینی ایده‌آل و مؤثر خواهد بود. دوم اینکه اربعین باید کلیدی بر آغاز راه تبلیغ باشد نه اینکه ختم راه تبلیغ باشد. برای ۳۴۰ روز پس از اربعین برنامه‌ای وجود ندارد. کلید راه انسجام دو ملت و ارتباط دینی و اسلامی است که باید تداوم یابد و تنها در روزهای منتهی به اربعین خلاصه نشود.

به عنوان نمونه در مشهد و حرم امام‌رضا(ع) (روحانا، خیمه‌گاه و هیئت حسینی به وجود پیدا کرده‌اند که آن‌ها در اربعین زحمت کشیدند و خرج کردند، سران موکب‌های عراقی و مؤثران را برای کار فرهنگی به مشهد دعوت کنند.

متأسفانه دشمن تلاش می‌کند بین دو ملت شکاف ایجاد کند. آمریکا تلاش می‌کند چهره ولی‌فقیه را تخریب کند.

اربعین تازه آغاز کار است. باید برای شیعیان عراقی تفهیم کرد و فتح بابی برای اعتقادات فرهنگی و فکری ایجاد و تبیین کرد نظام جمهوری اسلامی نظام ولایت و فقیه جامع‌الشرایط بهترین نوع نظام برای مسلمانان و بهترین تجربه برای مسلمانان است. متأسفانه این مسئله برای مردم عراق تبیین نشده است. تبلیغات مخالفان علیه ایران در عراق زیاد است و حتی خطبا هم گاه در میدان نیستند.

اربعین بهترین فرصتی است که در کنار زیارت، محفلی برای جذب نخبگان و حلقه وصل بین موکب‌های عراقی و ایرانی در طول سال باشد.

یکی از مهم‌ترین مسائلی که رهبر معظم انقلاب در جهاد تبیین فرمودند برنامه‌ریزی برای اربعین آینده است که جهاد تبیین در دل آن اتفاق بیفتد. نه اینکه فقط در یک سفر زیارتی خلاصه شود. زیارت مستحب است اما جهاد تبلیغی در اینجا واجب است. علما و نخبگان نیاز است در اجتماع اربعین برای مردم عراق و مردم منطقه روشنگری کنند چون در حال حاضر جنگ نرم علیه نظام جمهوری اسلامی به صورت جنگ جهانی در جریان است.

هدف و آرزوی آمریکا به‌خصوص در عراق که تلاش دارد کم‌کم محقق کند ایجاد فاصله و تخریب نظام جمهوری اسلامی است. این اصلاح نیازبه جهاد فرهنگی و جهاد تبیین دارد که ان‌شاءالله اربعین آینده محقق شود.

منزلت زائر کربلا

در اثر تابش شعاع نور حسینی

ما در حد این نیستیم که خود او را بشناسیم. باید نگاه کنیم ببینیم آن آخرین مرحله‌ای که شعاع وجود او تابیده به کجا رسیده است تا کشف کنیم آن آفتاب چیست و کجاست؟ وقتی شعاعش به زائر قبرش می‌خورد، این است. امام ششم(ع) به حسین بن ثویر فرمود: ای حسین! آن کسی که به زیارت قبر اباعبدالله‌الحسین(ع) برود، اگر پیاده باشد، به هر قدمی یک حسنه برایش می‌نویسند و یک سیئه محو می‌کنند و اگر سواره باشد، به هر جا که سم اسبش برسد، باز به هر قدمی یک حسنه برایش ثبت و یک سیئه محو می‌شود. یعنی چه؟ مفلحان؟ به قرآن رجوع کنید و ببینید به افلاح رسیدن چه شرایطی دارد بعد بفهمید این دستگاه چه دستگاهی است. سوره مؤمنون را بخوانید... یا یک زیارت او، آن هنگام که به در حائر و حرم رسیدی، خدا تو را از مفلحان قرار می‌دهد. خود من هنوز متحیرم چه خبر است؟ وقتی رسیدی به در حرمش از مفلحان خواهی شد، آهنی را که در راه قبر او قدم زده، به طلای احمر مبدل می‌کند.

در این دقایق فکر کنید. آنجا حج است، با این افتراق که حج تمتع، حج بیت است، ولی زیارت قبر اباعبدالله‌الحسین(ع)، حج خود خداست. حج، قصد است، مقصد در آنجا عبارت است از کعبه، اما مقصد در این زیارت، خود خداست، چرا که به نص صحیح: «من زار الحسین کان کمن زار الله فی عرشه».

از حج خدا که فارغ شدی، بعد چه می‌شود؟ آنجه محیرالعقول است این است: فرمود: وقتی از مناسکت فارغ شدی، خدا نام تو را جزو فائزان می‌نویسد. از مقام مفلحان - از در قبر او به بالای سر او- تبدیل می‌شود به فائزان. آن وقت داریم زائر چیست؟ متن کلام خدا را با دید یا حدیث خدا را فهمید. حال ببینید، چه دقایق و چه شرایطی است تا به اینجا برسد. «الذین امنوا و هاجروا و جاهدوا فی سبیل الله بامواله و انفسهم اعظم درجه عند الله و اولئک هم الفائزون» مقام فائزان این مقام است... آن وقت این مرحله که مرحله کمال سعادت بشری است، به بودن بالای سر قبر حسین بن علی(ع) است.

برش کتاب

اربعین زمینه‌ساز حضور در معادلات جهانی

جریانی که با اربعین شروع شده طوری است که زمینه ساز حضور شیعه در معادلات جهانی می‌شود و تا تحقق تمدن اسلامی و عبور توان پیشرفت دارد. فرهنگ استکباری از جهان اسلام پس از چهارصد سال که از رنسانس گذشته به برای ادامه حیات خود نمی تواند به پروژه‌های فرهنگ مدرنیته امید ببندد و لذا با شعارهای اسلامی به صحنه آمد و این علی رغم فشارهای جهان استکباری و ارتجاعی ادامه می یابد تا به نتیجه برسد.

(اربعین حسینی: امکان حضور در تاریخی دیگر، اصغر طاهرزاده)

برش کتاب

اربعین تجسم ادامه عهد مؤمنین

امام حسین (ع) به عنوان قطب دل‌های سالم و جان‌های متوجه حق و حقیقت، کهنگی بردار نیست و شامل مرور زمان نمی شود. کسانی که می خواستند رنگ حسینی را بی‌رنگ کنند و آن هایی که امام حسین (ع) را از یاد بردند، هیچ کدام مؤمن نیستند. این که حضرت امام عسکری(ع) فرموده‌اند: «زیارت اربعین، یکی از نشانه‌های ایمان است» یعنی اربعین؛ ادامه عهد مؤمن است با امام حسین (ع) که تجسّم اسلام است و قطب دل هر انسانی که می خواهد دلی فقال و زنده داشته باشد. (اربعین حسینی: امکان حضور در تاریخی دیگر، اصغر طاهرزاده)

گفت‌وگو

گفت‌وگو با «علی رجبی» که برای تبلیغ پیاده‌روی اربعین در اروپا فعالیت می کند

سفر به کربلا از ۳۰ کشور اروپایی

حسین محمدی اصل

«انجمن اربعین اروپا» چند سالی است با برنامه‌ریزی و تلاش جهادی اقدام به تسهیل و سازماندهی سفر زائران اروپایی می‌کند. این انجمن توسط عده‌ای از جوانان دغدغه‌مند ایرانی و افغانستانی دارو‌پا شکل گرفته و براساس گفته دست‌اندرکارانش، در راستای تحکیم وحدت ملت‌های جهان و تعجیل در امر ظهور منجی فعالیت می‌کند. «علی رجبی» مدیر انجمن اربعین اروپا در گفت‌وگو با روزنامه قدس به ارائه توضیحاتی درباره این انجمن و فعالیت‌های آن پرداخته است. نکته جالب آن است که این فعال فرهنگی بین‌الملل برخلاف تصورمان نه روحانی مبلغ بود و نه یک شخصیت آکادمیک که از جایی حمایت شود بلکه وی یک راننده تریلی معتقد و فعال در طلبه است که در راه اهل بیت(ع) همت گماشته است.

■ داستان انجمن از کجا شروع شد و اصلاً هدفتان چه بود؟

اول ماجرا می خواهم به این نکته اشاره کنم که وقتی برای نخستین بار با رفقا در ایام اربعین به کربلا رسیدم و با موج عظیم اربعین آشنا شدم، حس کردم انگار وارد دنیایی متفاوت شده‌ام. زیارت شهید دشت نینوا در ایام‌الله اربعین را تاکنون تجربه نکرده بودم. اینکه اهل بیت ما را به این مسیر دعوت کردند سبب شد در زمینه چگونه زیستن آگاه شویم. خدا در اربعین ما را زنده کرد و موجب شد دلمان در کربلا جا بماند. بنابراین تصمیم گرفتیم خودمان را با این محبت الهی در این برهه از زمان همراه کنیم. به‌نظرم خدا با برپایی این جریان عظیم به ما می‌گوید شما برای این مبعوث شده‌اید که خود را به امام حسین(ع) برسانید. اربعین این حس را در ما تقویت کرد که می‌تفاوت نباشیم، همین سبب شد به جنب‌وجوش بیفتیم. سال بعد یعنی دومین سال حضور در کربلا در ایام اربعین تعدادمان تقریباً دو‌برابر شد. در این سفر سعی کردیم از طریق ارتباط با برخی افراد، اطلاعاتمان را درباره این ماجرا افزایش دهیم. سپس اعضایی را مشخص و فعالیتمان را در حوزه اربعین حسینی به‌طور رسمی و منظم آغاز کردیم. تقریباً ۶ سال پیش بود که به‌طور رسمی این انجمن به‌ثبت رسید، البته در ابتدا مخالف این کار بودیم چون نمی‌خواستیم اسم و رسمی از ما مطرح شود، اما سرانجام با مشورت برخی صاحبنظران قانع شدیم تا کارها رسمی‌تر پرواخت‌تر پیش برود.

ما در انجمن به دنبال وحدت آفرینی بین مسلمین و همه ادیان و گروه‌های مذهبی در اروپا هستیم. ترویج فرهنگ حسینی و بهره‌مندی مردم اروپا از فضای نورانی اربعین حسینی، قدم برداشتن در راستای ظهور امام زمان(عج) و مفید بودن در این برهه زمانی برای امام(ع) از دیگر اهداف اصلی و اساسی این انجمن به‌شمار می‌رود. در حقیقت با قدم برداشتن در راستای ظهور امام(ع) است که فرهنگ و تفکر حسینی رشد می‌کند.

■ از مشکلاتی که در این مسیر با آن مواجه بودید بگویید.

برخی مسئولان در اروپا سنگ‌اندازی‌هایی می‌کردند، به‌طوری که اگر متوجه می‌شدند اقدامی به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم با نظام جمهوری اسلامی مرتبط است مخالفتشان با فعالیت‌ها بیشتر می‌شد. آن‌ها سؤالاتی داشتند که ما برای پاسخ به آن‌ها اساس‌نامه‌ای را تنظیم کردیم و به آنان تحویل دادیم. آنان وقتی توضیحات ما را درباره فضای معنوی اربعین شنیدند کمی آرام شدند و همراهی کردند و به لطف خدا این کار به‌تدریج جلو رفت. بعدها با چالش توهین‌های برخی عناصر روبه‌رو شدیم که البته هربار در حاشیه نمایش‌گاه‌هایی که دارو‌پا داشتیم به‌ویژه در ایام کرونا با آن‌ها صحبت و از آن‌ها دعوت می‌کردیم درباره حقیقت آگاهی یابند. البته بارها ایرانی‌هایی هم

■ به جز انجمن شما دیگر چه تشکل‌هایی در زمینه تبلیغ اربعین در اروپا فعال بودند؟

در ابتدای کارمان با یک گروه از دوستان عراقی آشنا شدیم که آنان دغدغه کمک، ارائه تسهیلات و اعزام مردم کشور آلمان به کربلا را در ایام اربعین داشتند، اما سال بعد این برنامه را به‌علت سختی‌های زیاد و برخی بی‌مهری‌ها کنسل کردند. در آن دوران غیر از این مجموعه که ذکر شد، دیگر نهاد یا گروهی برای تبلیغ و ترویج اربعین حسینی وجود نداشت. اجازه دهید در اینجا به نکته‌ای مهم از بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی اشاره کنم. رهبر انقلاب در اهمیت توجه به مجموعه‌های خودجوش فرهنگی در سراسر کشور از دغدغه‌های فرهنگی سخن می‌گویند. این فعالیت‌ها باید روز‌به‌روز توسعه یابند و دستگاه‌های دولتی به این‌ها کمک کنند و آغوش خود را به‌روی پنجه‌های حزب‌اللهی و انقلابی باز کنند. این در حالی است که با رایزنی‌هایی که هرساله با برخی نهاد‌ها و مراکز فرهنگی و مذهبی صورت می‌گرفت، عده‌ای از مسئولان داخل و خارج کشور وقتی متوجه چنین حرکتی در قلب اروپا آن هم به‌سوی حرم امام حسین(ع) شدند، بسیار استقبال کردند و وعده‌هایی نیز برای حمایت‌های مادی و معنوی به این انجمن دادند، اما وقتی زمان تحقق وعده‌های آنان سر رسید، حمایتی از آنان دیده نشد، با این حال با وجود کم‌توجهی‌ها و کم‌لطفی‌های برخی مسئولان، ذره‌ای از انگیزه‌ما در این انجمن کاسته نخواهد شد و با توکل به خدا به کارمان ادامه خواهیم داد.

■ چگونه در اروپا شناخته شدید؟

یکی از شیوه‌های تبلیغی ما پخش مستندهای مختلف و تصاویر زیبا از حال‌وهوای راهپیمایی اربعین بود. ما با خودرو خودمان به مراکز اسلامی و مساجد مختلف شهر می‌رفتیم و فراخوان‌ها، تصاویر و مستندهای تهیه‌شده از راهپیمایی اربعین را پخش می‌کردیم. با وجود برخی سخت‌گیری‌ها، بی‌مهری‌ها و هزینه‌های اندک اما بارها و بارها شاهد معجزاتی بودیم، از نوع ویزا گرفتن بگیرید تا تهیه محل اسکان و بلیت هواپیما و... ما می‌خواستیم صفر تا صد کار اعزام زائران را خودمان انجام بدهیم تا آنان اصلاً دچار سختی و زحمت نشوند. باید به این نکته تأکید کنم که اگر برای اربعین درست کار شود خودش بهترین شیوه برای مقابله با دشمنان است. متأسفانه هنوز برای اربعین درست کار نکرده‌ایم، حالا هرقدر رسانه‌های غربی بیایند و در قبال اربعین سکوت کنند راه به جایی نخواهند برد.

زهرا دلپذیر

هر ساله در ماه صفر میلیون‌ها تن از شیفتگان اباعبدالله الحسین(ع) برای شرکت در مراسم اربعین حسینی و زیارت بارگاه مطهر آن حضرت راهی کربلا می‌شوند و با نمایش جلوه‌هایی باشکوه از اظهار ارادت و دلدادگی به ساحت مقدس سالار شهیدان، حماسه می آفرینند. مراسم اربعین حسینی افزون بر اجر و پاداش الهی، نقش مهمی در همبستگی و بصیرت‌افزایی مسلمانان و استکبارستیزی دارد. به مناسبت سالروز اربعین حسینی درباره فلسفه این مراسم و آثار و برکات آن با آیت‌الله حسن عالمی، عضو مجلس خبرگان رهبری گفت‌وگویی انجام داده‌ایم که در ادامه می‌خوانید.

■ ابتدا درباره مفهوم واژه اربعین و جایگاه آن در آیات قرآن و فرهنگ دینی برایمان بگویید.

کلمه اربعین به معنای چهلم است و ریشه‌ای قرآنی دارد. این واژه در چهار آیه از قرآن مجید آمده است. یکی از آن‌ها آیه ۱۴۲سوره بقره است که خدا می‌فرماید: «وَإِذْ وَاعَدْنَا مُوسَى أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ». این آیه مبارکه درباره میقات حضرت موسی(ع) است که ۴۰ روز طول کشید و طی ۴۰ روزی که آن حضرت در بین بنی اسرائیل نبود، همگی گوساله‌پرست شدند. مورد بعدی، آیه ۲۶ سوره مائده است: «قَالَ فَإِنَّهَا مُحَرَّمَةٌ عَلَيْهِمْ أَرْبَعِينَ سَنَةً يَتِيهُونَ فِي الْأَرْضِ فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ». در این آیه خداوند می‌گوید: چون قوم بنی‌اسرائیل در سرزمین سینا این گناه را مرتکب شدند خدا آن‌ها را ۴۰ سال سرگردان می‌کند.

آیه بعدی که کلمه اربعین آمده آیه ۱۴۲سوره اعراف است: «وَوَاعَدْنَا مُوسَى ثَلَاثِينَ لَيْلَةً وَأَتْمَمْنَاهَا بِعَشْرٍ فَتَمَّ مِيقَاتُ رَبِّهِ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً...». این آیه درباره میقات حضرت موسی(ع) است که اول ۳۰ روز بود و سپس ۴۰ روز شد.

مورد چهارم، آیه ۱۵سوره احقاف است که باز هم سخن از اربعین است؛ اما کلمه اربعین که در اینجا آمده به معنای ۴۰سالگی است: «...وَبَلَغَ أَرْبَعِينَ سَنَةً قَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ...». این آیه، ۴۰سالگی را نشانه بلوغ فکری و عقلی انسان می‌داند و سخن از نعمت پروردگار در ۴۰سالگی است که باید شکر آن را به‌جا آورد. در منابع دینی هم عموماً آنیها از جمله پیامبر بزرگوار اسلام(ص) در ۴۰سالگی به پیامبری رسیده‌اند. در روایات نیز کلمه اربعین برای مردم عراق و مردم منطقه روشنگری کنند چون در حال حاضر جنگ نرم علیه نظام جمهوری اسلامی به صورت جنگ جهانی در جریان است.

هدف و آرزوی آمریکا به‌خصوص در عراق که تلاش دارد کم‌کم محقق کند ایجاد فاصله و تخریب نظام جمهوری اسلامی است. این اصلاح نیازبه جهاد فرهنگی و جهاد تبیین دارد که ان‌شاءالله اربعین آینده محقق شود.

آیت‌الله حسن عالمی در گفت‌وگو با قدس:

مراسم اربعین لبیک به هل من ناصر سیدالشهدا علیه‌السلام است

مرحوم شیخ بهایی از علمای بزرگ تشیع در قرن دهم و یازدهم هجری قمری در کتاب توضیح المقاصد خود از قول امام صادق(ع) می‌نویسد: «زیارت امام حسین(ع) در روز اربعین، وقتی که روز یک مقدار بالا می‌آید یعنی یکی دو ساعت پس از طلوع آفتاب، مستحب است». خوشا به حال و توفیق کسی که در روز اربعین به‌موقع این زیارت‌نامه را بخواند و سپس دو رکعت نماز زیارت بخواند و سمت خود را به هر طرف که خواهد شد، آن‌ها فکر می‌کردند به واقوع عاشورا، بزرگ‌ترین جریان معترض به حکومت را خفه کرده‌اند. دکتر علی شریعتی معتقد است کربلا خون بود و پیام؛ قیام کربلا در قالب خون بعد از ظهر عاشورا به پایان رسید ولی آن پیام در گذرگاه زمان گسترده شد. به قول شاعر، «خورشید رفته است و به پایان رسیده رزم/ اما نبرد باطل و حق مانده ناتمام».

گزیده: محمد آخانی

مرحوم شیخ بهایی از علمای بزرگ تشیع در قرن دهم و یازدهم هجری قمری در کتاب توضیح المقاصد خود از قول امام صادق(ع) می‌نویسد: «زیارت امام حسین(ع) در روز اربعین، وقتی که روز یک مقدار بالا می‌آید یعنی یکی دو ساعت پس از طلوع آفتاب، مستحب است». خوشا به حال و توفیق کسی که در روز اربعین به‌موقع این زیارت‌نامه را بخواند و سپس دو رکعت نماز زیارت بخواند و سمت خود را به هر طرف که خواهد شد، آن‌ها فکر می‌کردند به واقوع عاشورا، بزرگ‌ترین جریان معترض به حکومت را خفه کرده‌اند. دکتر علی شریعتی معتقد است کربلا خون بود و پیام؛ قیام کربلا در قالب خون بعد از ظهر عاشورا به پایان رسید ولی آن پیام در گذرگاه زمان گسترده شد. به قول شاعر، «خورشید رفته است و به پایان رسیده رزم/ اما نبرد باطل و حق مانده ناتمام».

یعنی چهلمین روز شهادت امام حسین(ع) و یاران باوفای ایشان به کربلا رسیدند و پس از زیارت آن حضرت رهسپار مدینه شدند. در همین روز جابر بن عبدالله انصاری، از صحابی معروف پیامبر(ص) که از مدینه برای زیارت امام حسین(ع) حرکت کرده بود به کربلا رسید و در حال زیارت بود که متوجه شد قافله اهل بیت امام حسین(ع) هم از سمت شام به کربلا می‌آیند. یعنی جابر بن عبدالله انصاری نخستین زائر مرقد امام حسین(ع) است. مرحوم شیخ طوسی است شیعیان در روز چهلم پس از شهادت امام صادق(ع) بوده تلقی می‌کنند و می‌گوید: آن حضرت دستور به زیارت امام حسین(ع) دادند و متن زیارت را هم این‌گونه انشا فرمودند: «السلام علی ولی الله و حبیبه. السلام علی خلیل الله و نجیبه. السلام علی صفی الله و ابن صفیه. السلام علی الحسین المظلوم الشهید...». در این زیارت‌نامه مطالب بسیار بلندی وجود دارد. ابتدای زیارت‌نامه خطاب به امام حسین(ع) آغاز شده و از ایشان به عنوان ولی خدا، حبیب خدا، خلیل خدا، نجیب خدا، صفی خدا، مظلوم، شهید، اسیرالکربات، قتیل العبرات و... یاد می‌شود. یک مقدار که می‌گذرد امام صادق(ع) خطاب به پروردگار عالم می‌فرماید: «امام حسین(ع) مهجه خود را در راه تو داد و هدف جان‌فشانی این بود که بندگانت را از جهالت و سرگردانی و گمراهی نجات دهد.» «مهجه» لخته خونی در قلب انسان است که اگر آن لخته به هر دلیلی از قلب بیرون برود انسان نمی‌تواند زنده بماند.

سؤال خوبی است. متن زیارت معروفه اربعین از فرمایشات امام صادق(ع) است که سند آن را هم شیخ طوسی از قول صفوان جمال که از اصحاب امام صادق(ع) بوده نقل می‌کند و می‌گوید: آن حضرت دستور به زیارت امام حسین(ع) دادند و متن زیارت را هم این‌گونه انشا فرمودند: «السلام علی ولی الله و حبیبه. السلام علی خلیل الله و نجیبه. السلام علی صفی الله و ابن صفیه. السلام علی الحسین المظلوم الشهید...». در این زیارت‌نامه مطالب بسیار بلندی وجود دارد. ابتدای زیارت‌نامه خطاب به امام حسین(ع) آغاز شده و از ایشان به عنوان ولی خدا، حبیب خدا، خلیل خدا، نجیب خدا، صفی خدا، مظلوم، شهید، اسیرالکربات، قتیل العبرات و... یاد می‌شود. یک مقدار که می‌گذرد امام صادق(ع) خطاب به پروردگار عالم می‌فرماید: «امام حسین(ع) مهجه خود را در راه تو داد و هدف زیارت آن حضرت رهسپار مدینه شدند. در همین روز جابر بن عبدالله انصاری، از صحابی معروف پیامبر(ص) که از مدینه برای زیارت امام حسین(ع) حرکت کرده بود به کربلا رسید و در حال زیارت بود که متوجه شد قافله اهل بیت امام حسین(ع) هم از سمت شام به کربلا می‌آیند. یعنی جابر بن عبدالله انصاری نخستین زائر مرقد امام حسین(ع) است. مرحوم شیخ طوسی است شیعیان در روز چهلم پس از شهادت امام صادق(ع) بوده تلقی می‌کنند و می‌گوید: آن حضرت دستور به زیارت امام حسین(ع) دادند و متن زیارت را هم این‌گونه انشا فرمودند: «السلام علی ولی الله و حبیبه. السلام علی خلیل الله و نجیبه. السلام علی صفی الله و ابن صفیه. السلام علی الحسین المظلوم الشهید...». در این زیارت‌نامه مطالب بسیار بلندی وجود دارد. ابتدای زیارت‌نامه خطاب به امام حسین(ع) آغاز شده و از ایشان به عنوان ولی خدا، حبیب خدا، خلیل خدا، نجیب خدا، صفی خدا، مظلوم، شهید، اسیرالکربات، قتیل العبرات و... یاد می‌شود. یک مقدار که می‌گذرد امام صادق(ع) خطاب به پروردگار عالم می‌فرماید: «امام حسین(ع) مهجه خود را در راه تو داد و هدف زیارت آن حضرت رهسپار مدینه شدند. در همین روز جابر بن عبدالله انصاری، از صحابی معروف پیامبر(ص) که از مدینه برای زیارت امام حسین(ع) حرکت کرده بود به کربلا رسید و در حال زیارت بود که متوجه شد قافله اهل بیت امام حسین(ع) هم از سمت شام به کربلا می‌آیند. یعنی جابر بن عبدالله انصاری نخستین زائر مرقد امام حسین(ع) است. مرحوم شیخ طوسی است شیعیان در روز چهلم پس از شهادت امام صادق(ع) بوده تلقی می‌کنند و می‌گوید: آن حضرت دستور به زیارت امام حسین(ع) دادند و متن زیارت را هم این‌گونه انشا فرمودند: «السلام علی ولی الله و حبیبه. السلام علی خلیل الله و نجیبه. السلام علی صفی الله و ابن صفیه. السلام علی الحسین المظلوم الشهید...». در این زیارت‌نامه مطالب بسیار بلندی وجود دارد. ابتدای زیارت‌نامه خطاب به امام حسین(ع) آغاز شده و از ایشان به عنوان ولی خدا، حبیب خدا، خلیل خدا، نجیب خدا، صفی خدا، مظلوم،

یادداشت

زیارت اربعین احیاگر بیداری اسلامی

بهمن دهستانی

بیداری اسلامی مفهوم آشنایی در فرهنگ جهان اسلام است و به سلسله تحولاتی گفته می‌شود که پس از فروپاشی خلافت عثمانی و تجزیه سرزمین‌های اسلامی آغاز شد و عالمان دینی و مصلحان اجتماعی خواستار بازگشت دوباره مسلمانان به قرآن و سنت برای بازیابی هویت اصیل مسلمانی در برابر تمدن نوین اروپا و غرب و خروج از عقب‌ماندگی‌ها شدند.

آغاز حرکت بیداری اسلامی با شخصیت سید جمال‌الدین اسدآبادی شناخته می‌شود و چهره‌های مختلفی از اندیشمندان مسلمان در تداوم آن نقش داشته‌اند. این حرکت در جهان اهل سنت با جهان تشیع تفاوت‌هایی را به خود دیده است اما از اهداف مشترک پررنگی نیز برخوردار بوده‌اند. از قرن۱۹ که تلاش‌های متفکران و بیدارگران مسلمان آغاز شد بازگشت به قرآن، احیای فکر و هویت دینی و تشکیل جامعه و حکومت اسلامی از آرمان‌های آنان به شمار می‌رفته است.

در اواخر قرن بیستم جنبش بیداری اسلامی به حرکتی فراگیر در کشورهای اسلامی تبدیل شد و پیروزی انقلاب اسلامی نقطه عطف بزرگی در مسیر آن بود.

هراس از گسترش الگوی انقلاب اسلامی در میان مسلمانان و قطع منافع استعمارگران، مقابله با بیداری اسلامی را شدت بخشید چراکه پس از یک قرن تکاپو، بیداری اسلامی تداوم و استمرار خود را در جهان تشیع تا به امروز حفظ کرده و حتی موفق به مفهوم‌سازی‌های دیگری همچون تشکیل محور مقاومت یا طرح آرمان تمدن نوین اسلامی شده است.

ظهور جنبش زیارت اربعین حسینی در قالب پیاده‌روی میلیونی آن به سمت کربلا بدون اغراق در حال حاضر بزرگ‌ترین پدیده دینی جهان اسلام است و قطعاً می‌توان آن را بیداری دیگری در مسیر اسلامی دانست. بیداری فطرت، بیداری اخلاق و ایثار و بیداری در برابر ظلم از خصلت‌ها و اصول ثابت نهضت حسینی در طول تاریخ است که اربعین آن‌ها را هر ساله احیا می‌کند.

در حالی که حج در دست شعائر تمامی مسلمانان جهان قرار دارد، حرکت بین‌المللی اربعین با مختصات ویژه خود جلوه عظیم دیگری از احیای شعائر در میان مسلمانان است. به باور ناظران، بیداری اسلامی مصطلح در جهان عرب به خاموشی گرایید اما جریان اربعین؛ خودآگاهی، هویت‌طلبی و اسلام‌خواهی را با اتصال و اتکا به غنی‌ترین منابع دینی یعنی اسلام اهل بیت(ع) و خصال بی‌همتای اخلاقی در دنیای معاصر پیش می‌برد.

ماه رجب ذکر شده و با سه مرتبه الله‌اکبر شروع می‌شود.

زیارت امام حسین(ع) در روز اربعین ثواب زیادی دارد و اگر کسی توانایی سفر به کربلا را دارد مسلماً ثواب زیارتش به صورت حضوری بیشتر است. در روایت داریم زیارت مرقد امام حسین(ع) به عدد غبارهایی که بر بدن زائر می‌نشیند اجر دارد. اما اگر کسی به هر دلیلی؛ جسمی یا مالی، توان زیارت حضوری را ندارد، محروم نیست و در خانه خود هم می‌تواند زیارت‌نامه را بخواند و امام حسین(ع) را از راه دور زیارت کند.

■ هر ساله با نزدیک شدن به اربعین حسینی میلیون‌ها نفر از دوستداران آن حضرت از اقصی نقاط جهان با پای پیاده راهی کربلا می‌شوند. فلسفه پیاده‌روی اربعین چیست و از چه زمانی رایج شده است؟

در روایت داریم هر گام و قدمی که زائر برای زیارت امام حسین(ع) برمی‌دارد دارای ثواب و حسنه است. در برخی از روایات هم به «ماشیّه» یعنی پای پیاده تأکید شده است. رفتن با پای پیاده به عتبات عالیات از قرن‌ها پیش رایج بوده است، اما پیاده‌روی به این شکل گسترده و در ایام اربعین حسینی مربوط به ۱۰۰ سال اخیر است که علما و بزرگان نجف و برخی از مراجع معظم تقلید از نجف حرکت می‌کردند و با پای پیاده به زیارت امام حسین(ع) می‌رفتند. مثلاً مرحوم آقا سید محمود شاهرودی(ره)، از مراجع بزرگ تقلید، متوفی سال ۱۳۵۳ شمسی که در نجف اشرف مدفون هستند، ۱۸سال پی در پی در ایام اربعین حسینی با پای پیاده از نجف به کربلا رفتند.

■ مراسم اربعین حسینی چه نقشی در تقویت هویت دینی، همبستگی و بصیرت‌افزایی شیعیان دارد؟

این مراسم از برکات قیام و شهادت امام حسین(ع) است. حضور میلیونی دلدادگان امام حسین(ع) در کربلا در واقع لبیک به ندای هل من ناصر سیدالشهدا(ع) در سال ۶۱ هجری و پاسخ به آن است که خداوند به امام حسین(ع) داده است. در زمان امام به دلیل تفرقه و ضعف ایمان مردم، کسی جواب آن حضرت را نداد ولی امروز پس از هزار و اندی سال، هر سال میلیون‌ها نفر از دلدادگان آن حضرت با عشقی بی‌نظیر با وجود این، اصالت قرآن و مرتلت امت رسول خدا(ص) امیدها و ارادها به احیای دوباره بیداری در دیگر کشورها و مناطق جهان اسلام را برمی‌انگیخت. خیزش‌های مردمی در سال ۲۰۱۱ در بیشتر کشورهای عربی منطقه غرب آسیا و شمال آفریقا مرحله تازه‌ای از بروز اسلام‌خواهی علل منطقه بوده که نشان داد بیداری اسلامی قابل بازگشت به صحنه است. اما در این مرحله خاموش کردن بیداری و انحراف آن، بزرگ‌ترین دستورکار دولت‌ها و سازمان‌های عربی و اسرائیلی و وجه شرایطی است تا به اینجا برسد. «الذین امنوا و هاجروا و جاهدوا فی سبیل الله بامواله و انفسهم اعظم درجه عند الله و اولئک هم الفائزون» مقام فائزان این مقام است... آن وقت این مرحله که مرحله کمال سعادت بشری است، به بودن بالای سر قبر حسین بن علی(ع) است.

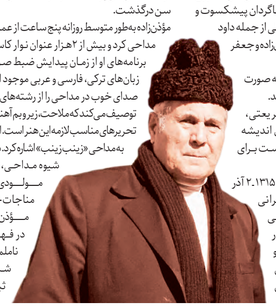

پاسیاد

یادواره مؤذن‌زاده اردبیلی در «آیین آواز» برگزار می‌شود

چهل و یکمین برنامه آیین آواز (نشست تخصصی آواز در موسیقی دستگاهی ایران) با عنوان «یادواره سلیم مؤذن‌زاده اردبیلی» روز سه‌شنبه ۲۹ شهریور ساعت ۱۸ در فرهنگسرای اندیشه برگزار می‌شود.

به گزارش ایسنا، این برنامه با عنوان «یادواره سلیم مؤذن‌زاده اردبیلی» در چند بخش مختلف با کارشناسی علی شیرازی و اجرای حمید سهرابی و با حضور شاگردان پیشکسوت و فرزندان استاد سلیم مؤذن‌زاده اردبیلی از جمله داود علیزاده، جعفر ایمان‌نژاد، سعید مؤذن‌زاده و جعفر مؤذن‌زاده برگزار خواهد شد.

سخنرانان این نشست ودود مؤذن (به صورت مجازی) و سید عباس سجادی هستند.

فرهنگسرای اندیشه در خیابان شریعتی، نرسیده به پل سید خندان، بوستان اندیشه واقع است. حضور در این نشست برای علاقه‌مندان آزاد است.

میرسلیم مؤذن‌زاده اردبیلی (۱۵ مهر ۱۳۱۵ - ۲۰ آذر ۱۳۹۵) یکی از مداحان مشهور ایرانی به زبان‌های ترکی، فارسی و عربی بود که در سال ۱۳۱۵ خورشیدی در محله تازه‌شهر اردبیل زاده شد. او بیشتر توجه‌هایش را به زبان ترکی آذربایجانی خوانده ولی به زبان‌های فارسی و عربی نیز تسلط داشت. پدرش میرعبدالکریم مؤذن اردبیلی نخستین مؤذن رادیو ایران و برادرش میررحیم مؤذن‌زاده اردبیلی نیز مؤذنان اسلامی بود. او در سال‌های جوانی و میانسالی در ایام دهه محرم بیشتر در مساجد و حسینیه‌های شهرهای اردبیل، گرمی (مغان)، تبریز و در دهه‌های آخر عمر در مساجد تهران به مداحی و نوحه‌خوانی می‌پرداخت. او در ۸۰سالگی بر اثر کهولت سن درگذشت.

مؤذن‌زاده به‌طور متوسط روزانه پنج ساعت از عمر خود را صرف مداحی کرد و بیش از ۳هزار عنوان نوار کاست مربوط به برنامه‌های او از زمان پیدایش ضبط صوت تاکنون به زبان‌های